

Tomas Gandiaga Sierra

*Berriatua,
Bizkaia
(1912-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Berriatuako Elizburu auzoan jaio zen 1912. urtean, hamar anai-arrebako sendian laugarrena. Ume zela joan zen Berriatuko kalera lanera eta bi urtez eskolara joateko aukera ere izan zuen. Hemezortzi urterekin itzuli zen baserrira eta hantxe bizi izan da harrezkero ganaduarekin, ardiekin eta baserriko gainerako lanak eginez.

Zintak

BRT-005

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2009-04-06
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

BRT-032

- **Proiektua:** Ahaztuen Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bereziartua, Aitor - Ibarzabal, Patxi - Unamuno, Alberto
- **Data:** 2012-01-01
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Bataioak

- **Erref:** BRT-005/002
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:00:14. **Bukatu:** 00:01:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>1912ko Santo Tomas egunean jaio zen, Berriatuan. Hurrengo egunean bataiatu zuten. Umea goizean jaioz gero, egunean bertan bataiatzen zuten, eta arratsaldean-edo jaioz gero, hurrengo egunean.</p>

2. Kofradiako ermita eta Berriatuko eliza

- **Erref:** BRT-005/004
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:02:25. **Bukatu:** 00:03:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Kofradiako ermita auzoan zuten baina eliza nagusia Berriatuan, bataioak-eta elizan egiten zituzten. Mezara Berriatura joaten ziren, noizean behin Astarrikara ere bai.</p>

3. Elizburuko baserriak

- **Erref:** BRT-005/006
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:04:10. **Bukatu:** 00:05:43

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Elizburu auzoko Ibarreta baserrikoa da. Hiru baserri daude baina sei etxebizitza. Baserri izenak aipatzen ditu, baita inguruan hutsik edo desagertuta dauden baserrienak ere.

4. Baserri munduko aldaketak

- **Erref:** BRT-005/007
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:05:43. **Bukatu:** 00:07:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aldaketa asko nabaritu ditu baserri munduan. Erraldea, bost kiloko ganadua zen eta erraldeka saltzen ei zuten ganadua. Lehenago garia eta artua ere egiten zuten. Ogia ere astean behin egiten zuten labean.

5. Sagarrondo ugari Elizburun

- **Erref:** BRT-005/008
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:07:05. **Bukatu:** 00:07:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Elizburuko ingurua asko aldatu da. Pinu kontua berria da. Lehenago sagar piloa zegoen. Urtean behin ematen zuen fruitua eta bi hiletan batu behar zen. Saldu egiten zuten. Lan asko ematen zuen

6. Pago-egurra sutarako. Sastaia zelan egin

- **Erref:** BRT-005/009
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:07:57. **Bukatu:** 00:09:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Pagoak ere egoten ziren basoetan, sutarako egur bezala erabiltzen zuten. Otea ere zuten. Sastaia ere egiten zuten simaurretarako. Sastaia nola egiten zuten azaltzen du.

7. Eskola ostean ganadua zaintzen

- **Erref:** BRT-005/011
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:09:54. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

<p>Noizean behin feriara joaten ziren ganadua saltzera. Eskolara joateko ordubetez ibili behar ziren. Eskolara goizez joan ostean ganadua zaintzen egoten zen beste egun erdia. Gau-eskolara ere joan zen bi urtez. Lehenengo jaunartzea hamar urterekin egiten zuten.</p>

8. Berriatuko baserri batean morroi

- **Erref:** BRT-005/012
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:11:38. **Bukatu:** 00:12:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Berriatuko baserri batean egon zen bizitzen zortzi urtez bertako familiarekin.

9. Zapaturo bizarra moztera

- **Erref:** BRT-005/013
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:12:52. **Bukatu:** 00:13:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Zapaturo bizartegira joaten ziren bizarra moztera eta ostean karta-jokoan aritzen ziren, eguerdiko ordu biak arte-edo.

10. Baso hutsak

- **Erref:** BRT-005/015
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:14:24. **Bukatu:** 00:14:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Basoak hutsik zeuden ez zegoen ez pinurik ez arbolarik. Idiak zeuden asko alperrarrian aritzeko. Sagarra baino ez zegoen.

11. Berriatuko ermitak

- **Erref:** BRT-005/017
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:15:16. **Bukatu:** 00:17:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Berriatuko ermitak izendatzen ditu. Zortzi ermita guztira. Urte bukaeran eta arrosarioan ematen zuten meza ermitetan, arrosarioa bederatziurrenean izaten zen.</p>

Transkripzioa

- Esan dozuz ermita batzuk-eta badarela Berritxun...
- Bai, ermittie San Antolin... Milloiku, San Lorentzo Asterrikeku, ta Madalenaku Madalena, ta han Gorozikeko partin. Ta herrixen beste bi, San Juan ta zera... San Gregorixo. Ta Plazakolako hori be... egoten zan len mezi baiña oin ez da /ezta/. Ta haxe be Plazakolaku be, haxe torretxun ondoku be Berritxuko ermittie da.
- Orduan, sei edo zazpi ermita izango ziran.
- Zazpi ermitta. Bai.
- Zazpi? Eta mezarik eta...?
- [...] jai baten horrek zazpi ermittok pasetan.
- [...]?
- A! Oiñez, e.
- Laguntzailea: [...] hori besti Burgoku. Zortzigarrena, ez?
- Zein?
- Laguntzailea: Burgo.
- Burgo?
- Laguntzailea: Bai, [Ondarru ta hemengoxi].
- Zein?
- Laguntzailea: Burgoku besti.
- Burgo, Santakutze? Bai. Santakutz. Burgo, Ondarrutik gora.
- Laguntzailea: Zortzi bat uste dot dizela.
- Eta ermittetan mezarik-eta izaten zan?
- Bai, ee... Hemen [...] eitten dana, haretxen mezi. Ta urte azkenin gero.
- Urtean behin edo?
- Erresarixuen meza bat eta urte azkenin beste bat. Hoixe ohitturan... On bixek eitten dittue... urte azkenin eitten dittue bixek eta ba. Errosarixu lehen beratzurrrena izaten zan.
- Bai.
- Beratzurrrena ta oin hiru egun.

12. Berriatuko jaiegunak

- **Erref:** BRT-005/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:17:05. **Bukatu:** 00:18:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Auzoetako jaiak aipatzen ditu. Erromeria ere izaten zuten, inguruko jendea ere joaten zen</p>

13. Inguruko herrietako erromerietara

- **Erref:** BRT-005/019
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:19:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

Inguruko herrietako jaietara joaten ziren: Amorotora, Lekeitiora... Domeka arratsaldetan erromeriarra joaten ziren Amorotora eta Astarrikara, Berriatura gutxitan joaten ziren.

14. Madalenako tabernara asto-gurdian

- **Erref:** BRT-005/021
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:20:09. **Bukatu:** 00:21:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Han inguruan ez zegoen tabernarik. Madalenan taberna bat zegoen. Asto-gurdian joaten ziren 8-12 pertsona bertara bazkaltzen.

15. Idi-probak eta gizon-probak

- **Erref:** BRT-005/022
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:21:00. **Bukatu:** 00:24:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Idi-probetarako, harria jasotzen eta gizon-probatarako ohitura asko egon da. Gizon-probatarako sartzeko 4 pezeta inguruko sarrera ordaindu behar izaten zuten. Idi-probetan ibilitako herritar batzuk aipatzen ditu, bere aita tarteko,"Perran". Gerraostean, berak berriro ekarri zituen idiak etxera.</p>

16. Idiak entrenatzen

- **Erref:** BRT-005/023

- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:24:00. **Bukatu:** 00:25:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Idiak zituzten etxean. gerraostean berak berriro jarri zituen etxean. Idiak Asterrika bidean entrenatzen zituzten. idiak zelan entrenatzen zituzten kontatzen du.

17. Idi-probetako apustuak. Idientzako lastoa eta baba

- **Erref:** BRT-005/024
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:25:30. **Bukatu:** 00:27:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Apustuak zelan egiten ziren azaltzen du. Herri gehienetan egoten ziren probak. Garrantzitsuenak Gernikan urrian ospatzen zirenak ziren. Idiei baba eta lastoa ematen zien jateko, barazki gutxi. pisu gutxi hartu eta indartsu egon daitezen. Orduan babak laurogei zentimo balio zuen, pezeta bat baino gutxiago.</p>

18. Idi-probetarako pisua eta tranpak

- **Erref:** BRT-005/025
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:27:20. **Bukatu:** 00:30:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Idi-pareak mila kilo izan behar zituen. pisu horretara heltzen ez baziren karga jarri behar zitzairen, hondarra jartzen zitzairen. Jendeak harrian labaintzeko xaboia erabiltzen zuen, horrekin gertatutako istorio bat kontatzen du, Jabonero ezizena jarri zioten gizonarena.</p>

19. Ahari-topeka

- **Erref:** BRT-005/027
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:31:38. **Bukatu:** 00:32:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Ahari-topekak ere egin izan dira. Auzoko batek kokotean jo eta hezurra ere apurtu zuen. ahariak pentsu gutxiago behar du, asko ibili behar du ahariak.</p>

20. Baserriko eguneroko lanak

- **Erref:** BRT-005/029
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:32:45. **Bukatu:** 00:34:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Segarekin belarra ebaki, belar sikua... beti lana zegoen baserrian. Ganadua kortan egoten zen normalean, esnea batzeko han egon behar ziren. Ganaduarekin eguneroko lana zelakoa izaten zen azaltzen du: alperrarekin lurra zapalduz, goldea...

21. Artoa lantzen

- **Erref:** BRT-005/030
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:34:18. **Bukatu:** 00:37:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

<p>Arto asko egoten zen bere gazte denboran. Arbia eta garia ere izaten zuten. Artoa maiatzean ereiten zen eta urrian batu. Artoaren prozesu guztia azaltzen du, ereitetik jorratzera. Emakumeek batzen parte hartzen zuten. Artaburuak landu eta ganbaran gordetzen zituzten.</p>

22. Artaburuak eta arto-garauak

- **Erref:** BRT-005/031
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:37:38. **Bukatu:** 00:40:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Artoa heldu egin behar da, zuritzeko moduan. Prozesua azaltzen du. Artaburuak zuritu eta ganbaran gordetzen zituzten garauak. Askaurrean zuritzen zituzten, etxe bakoitzak berea egiten zuen. Tartean arto-garauz betetako otzara batekin eta teilatuarekin lotutako anekdota bat kontatzen du.</p>

23. Sagardoa

- **Erref:** BRT-005/032
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:40:43. **Bukatu:** 00:44:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Gerraostean sagardoa egiten hasi zen. Eskuzko dolarea zuen, eskuz eraginda jotzen zuen, barra batekin estututa. Sagardoa egiteko prozesua azaltzen du eta botilaratzekoa ere bai. Etxerako baino ez zuten egiten eta urte guztirako izaten zuten. Auzoko batzuek ere egiten zuten. Txakolina auzoko batek egiten zuen.

24. Sagardo-sagarra

- **Erref:** BRT-005/033
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:44:45. **Bukatu:** 00:45:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagardo-sagarra erabiltzen zuen sagardorako, bi sagar mota aipatzen ditu horretarako. Botilarako oster aurdin-sagarra da onena, edalontzira botata bits asko ateratzen du.

25. Sagar motak eta etxeko frutak

- **Erref:** BRT-005/034
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:45:22. **Bukatu:** 00:46:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

<p>Jateko bostkantoi sagarrak, urte betea eta errege-sagarra (erreineta) zien ugarienak. San Frasko sagarra biguna da, ez da ona, sagardo zuri-zuria egiten du. Beraien sasoian sagardo-sagar onenak "andueñ" eta Villa Franca ei ziren. Madaria gutxi zuten baita pikuak ere, gereziak oster asko izaten zituzten. Frutei txertaketak (injertoak) egiten zitzaizkien, batu eta segidan jatea komeni zen.</p>

26. Arropak garbitzen

- **Erref:** BRT-005/036
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:47:22. **Bukatu:** 00:48:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Astelehenetan arropak garbitzen zituzten errekan, bi harri zeuden, eta han jo eta jo garbitzen zituzten.

27. Lixiba egiten

- **Erref:** BRT-005/037
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:48:43. **Bukatu:** 00:50:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Lixiba hamabostean behin egiten zuten. Zelan egiten zuten azaltzen du. Andrazkoen lana zen hori.

28. Abarkak eta sokak zelan egin

- **Erref:** BRT-005/038
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:50:22. **Bukatu:** 00:52:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Abarkak ganaduaren larruaz egiten zituzten etxean, bere aitak egiten zituen. Sokak ere egiten zituen. Zelan egiten ziren azaltzen du.

29. Otzarak zelan egin

- **Erref:** BRT-005/039
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:52:52. **Bukatu:** 00:53:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Otzarak erosi egiten zituzten. Batzuek egiten zituzten baina oso gutxik. Zumitzarekin egiten zituzten. Zelan egin behar zen azaltzen du. Ez zen lan erreza.

30. Argi egiteko karburoa, petrolioa eta lasto azaoa

- **Erref:** BRT-005/043
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:57:20. **Bukatu:** 01:00:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

<p>Argindarra gerraostetik dute. Aurretik karburoagaz eta petrolioagaz konpontzen ziren. Lasto azaoa ere erabiltzen zuten. Lasto azaoagaz Amoroton gertatutako anekdota bat kontatzen du. Etxea erretzeko arriskua ere bazegoen; ezagutu izan ditu erretako baserriak.</p>

31. Baserrien aseguruak

- **Erref:** BRT-005/044
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 01:00:52. **Bukatu:** 01:02:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserriek bazuten nolabaiteko aseguruak. Urte bakoitzean Berriatuko bi gizon arduratzen ziren horretaz, etxea begiratu eta dena zelan zegoen begiratzen zuten, oniritzia emateko. Ganaduaren arabera ordaintzen zuten, urtean behin ordaintzen zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com